

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Synonyma medicinae sive clavis sanationis

Simon <lanuensis>

[Venedig], 13. Nov. 1486

H

[urn:nbn:de:bsz:31-315861](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-315861)

Grana alkülkil **Joan. Sera. ca. de dolore algomoz** calido sunt granata siluestria. **Item** idem ca. de sputo sanguinis ex coarctatione.

Graydion. g. lambausca.

Graneon. g. craneon. i. os vel testa capitis Alexā. ca. de emicranca.

Granum anesceni est fructus arboris magne que lothos vocatur et est granum simile iunipero sed maiusculum habens interius nucleum durum cum sua medulla tectum carne pauca dulcis saporis nigrum cum maturauerit. multi fabam grecam dicunt. **Idio. faba syriaca** dicitur arbor magna fructum ferens comestibilem maiore pipere gustu suauem. unde et mella vocatur etc.

Granum ben est granum albi coloris simile cartamo sed maius ex cuius medulla fit oleum de ben quod nates oleum mustellinum vocant. hoc enim tempore mee iuuentutis pro pipere albo ponebatur. a **Sya. vocatur** balanus repico et oleum eius ballaninum vocat. vide supra in bacocorda dictum **Sya. cum dicto Aui. et videbis** quod sic est.

Granum calesi vel caleti vel calebi est. prius vero in regali dispositione sepe inuenitur et est miliolum solis quod culb ara. dicitur.

Granum nigrum est nigella que reimen arabi. vocatur. et g. melantium. et quodlibet istorum nominum nigrum sonat.

Granum nil arabice est semen indicis quo pani tinguntur.

Granum viride apud **Aui.** est fructus arboris terebinti unde terbentina colligitur ut patet suo ca. quod arbor ara. vocatur botim ut dictum est supra.

Granum azelim vocatur a **Sera. piper nigrum. et sunt radicle** que dulces delectabilis saporis sub citrini coloris que afferunt a **Tuneci et barbaria** augmentat sperma.

Gratecon fm **Pli.** vocatur fructus buti arboris.

Gremiale oleum et expensarum et onfancinum idem est quod fit ex oliuis immaturis que colliguntur in gremio caduce ante alias ex quo oleo deberet confici omnia olea frigida ut ro. viola. et similia.

Gripposis. g. incuruatio. inde gripposis vnguium est lignum ptileos. curuus grippos.

Groncus lini podagra lini cuscuta idem.

Grossi sunt ficus prime que sunt veluti flores aliarum.

Guaday apud **Auicem.** dicitur quod est ostracum. dicebat iudeus quod sunt porcellini vermiculi de quibus infra. sed non est consonum veritati conferendo textum **Aui. cum textu Sya. et Sera. de porcellioe** que dicitur arabice baura.

Guardenegi ara. est species obtalmie magni tumoris que. g. de chimosis ut supra in ch.

Guard infra in primo pagrapbo. u. lfe.

Guarefen apud **Auicem.** est auis. dicebat iudeus quod est turdus et dicit alius quod est turtur. in libro de doctrina ara. vocatur yman. apud **Alhau** expo-

nitur quod est columbus siluestris quem quidam palumbum vocant etc.

Guaril ara. stellio.

Guasmeum exponit **Aui.** quod est folium nil. l. indicis in tertio **Almansoris** scribitur guasmeia sed in arabico est guasme. fm **Alhau** est planta que eleuatur super stipitem circa vnius cubiti mensuram in cuius extremitatibus sunt ramusculi sicut flores coriandri qui siccantur et teruntur et miscentur cum alkana et tingunt ut alkana. per se vero colore citrino et inde tinguntur cani. omnia supradicta que scribuntur per gua melius scriberentur p. va. u. vocali. pferendo tamen sonum inter. u. z. o. vel et p. o. trahendo ad sonum. u.

Gubeira vel gobeira quocumque modo discas est melle spilla ut supra.

Gudegi ara. sunt due vene in collo que flomantur interdum alguidegi reperitur in **Albocafim** ca. de flomia.

Gula greci dicunt ut nos.

Gumi alimar exponitur in. vij. **Jo. Sera.** in confectione kerande regis quod est gumi amigdalorum **Aui.** etiam in eadem confectione quas vocat ka boch regis ponit gumi amigdalorum. verum nomen non sonat hoc in arabico. nam amigdada vocant leum.

Gulben vel giulben ara. inuenitur quod sunt pisa legumcn.

Gumi cedri est cedria. g. dicitur kidria. arabice vero kistran.

Guma lilemetu apud **Aliaba.** est amigdalorum sed non est arabicum.

Gumi arabicum **Plini.** guma optima est ex egyptia spina euenies vermiculata colore glauco sine cortice dentibus adherens et cetera. putatur quod ex arbore ipsius fiat achatia sic apparat supra in ac.

Guma zabara apud **Aliaba.** est arabica.

Gunzen gabarum apud **Aliaba. ca. de febre** continua. p. tamarindis vsu poni.

Gurguros. g. est gurgulio. inde nomen gurguriki. nos infirmitas gutturis.

Guruz Ste. exponit quod est puluis molédini et credo girum vel giri ut supra. sed semper vbi inuenit in greco. y. psilon. u. transtulit.

Gutta miconis apud **Dau.** est gumi papaueris et ipsum est opium.

Que est aspiratiois nota nec greci nec arabes habent. aliquas tamen litteras habent in se ipsas aspiratione habentes. nam arabes vnam litteram habent quam ha vocant cuius aspiratio est ut nos p. b. aspiratae dictiones pferimus.

hnt et alia quas cha vocant cuius aspiratio est cum quadam rascatoe ac si quis vellet excreare cum voce

Item habent aliam quam vocat hayn cui' aspi-
ratio est in gutture ac si homo haberet nauseam
duarum pumarum sonos variant per oēs voca-
les cum additione notarum. et per primum scribi
tur hameme que est amomum. per secundā cha-
sebas qd est papauer. p tertiam vero barbar qd
est iuniperus et haage.
Habage ebur liber de doctrina.
Hate ara. thimus vt patet per concordiam huius
capituli apud Aui. cum ca. **Sya.** de thymo. **Itē**
Aui. ca. de epithymo virtus eius inquit est sicut
virtus haate verum est debilior eo. **Joā.** **Sera-**
ca. de retentione menstruorum dicit q' nomina-
tur alforua **Aben Nesue** libro de laxatiuis ca.
de ate d' inquit q' est mater epithymi et ita ē sine
dubitatione. nam eius descriptio etiam concor-
dat cum **Sya.** ca. de thymo.
Hab arabice est granum cuiuscūq; arboris inde in-
frascripta.
Hab demest granum lauri qd ēt hab algar d'.
Hab nil granum indici.
Hab albarbar granum ianiperi.
Hab elras granum capitis et est staphysagria et vo-
cant ita pp excellentem virtutem. quaz habet in
caput purgij.
Hab basir granum viride et est fructus cerebinti.
Hab elmeluch id est granum regum. et vocant ita
multi arabes cerasum quia habent de ipso inopi-
am et similitur vocant semen mendana de qua
infra.
Hecalia **Ste.** ē calebus p calib vt apud. **A.** v' cub
Hqd melius est.
Hacharcharach ara. piretrum. archaba alicubi scri-
psit **Ste.** alibi harcharebaba.
Hachar femina supra in agrossiffa.
Hachib ara. calcanus.
Hacrab ara. scorpio.
Hadhab arabice licium qd et calcule etiam s; gre-
ce lithyos.
Hadham ara. ossa.
Hadeds ara. lens lenticula.
Hadid ara. ferrum.
Haberis ara. sericum.
Hafir ara. tibia.
Haff ara. galla.
Hagel ara. pdix liber de doctrina greca.
Hager ara. lapis inde hec.
Halbezard id est lapis liberans vt tyriaca et c.
Halcamar lapis lune.
Hactantach lapis.
Haliendi lapis iudaicus.
Hallezanclarel lapis lazuli.
Halmesol lapis in quo acuitur. s. cos.
Halachil lapis comeolus.
Halfengi lapis spongie.
Halfechisa lapis pontificis.
Harmeni lapis armenus.
Halmetani lapis vesice.

Halrebegi lapis molaris
Hracor lapis iacintinus.
Hiulo margarita.
Hagnites magnes.
Harchasite lapis marchassita.
Humbehigi lapis smcrillus.
Hebeni lapis lacteus.
Hain ara. oculus et frons.
Hayneb arabice vua.
Hayneb althaleheb arabice vua vulpis et est sola-
trum.
Halchabat apud **Zliaba.** p terbentina arabica ali-
quando inuenitur.
Halek li. de doctrina arabica sanguifuga.
Halib ara. mullum liber de doctrina arabica.
Halibium **Aui.** puto q' voluit dicere yringiū. duo
ex eo facit ca. vnuz hoc aliud qd scribit atracifus
sed in arabico est asfaraticos et vtrunque est yrin-
gum.
Halijam et halin vt **Auicenn.** et alauatim vt idez om-
nia corrupta sunt et est pulegium **Auicenn.** non fa-
cit de ipso proprium ca. sed et confundit sermo-
nem de eo cum sermone de calamento in eodez
capitu. et de origano et mentastro vt supra in cala-
mitie.
Haliigi ara. mirobalani.
Haltmon **Pdi** hec planta ex hoc nomine non est
parui erroris apud auctores. alij enim fructicem
dicunt esse densuz candidū sine spina folijs oleo
sed mollioribus. coqui autem ciborum gratia. alij
olus marinum esse dicere salum et inde nomen
folijs in rotunditate longis laudatur in cibus duo-
rum preterea generum siluestre et mitius silue-
stre tenuiora folia. **Craterias** etiam tertium ge-
nus tradidit longioribus folijs odore cipressi na-
sci sub edera maxime et c. videtur ex descriptio-
bus eius prioribus et virtutum eius q' sit creta-
nus et cetera.
Haieth infra in hanzi.
Halium arabice sparagus et est a greco. naz **Pau-**
lus capitu. de cura epaticorum helium asparagi
dicit. **Item Alexan.** capitu. de emigranea helio
sparagus dicit et in alijs libris de greco translatis
inuenitur hoc nomine. non est differentia apud
arabes inter a. litteram et c. **Item** aliquādo ara-
bes imitantes aliud nomen aspagi dicunt.
Haltitib arabice asa que grece lasar dicitur. **Itēz**
apud Auicennam aliud capitulum de haltitib in-
uenitur expositum quod est medicina inda si-
milis hermodactilo. **Sed** in arabico scribitur
halbid.
Halsum ara. limatia.
Hambair ara. amba.
Hameati arabice volūt dicere kameactis est ebu-
lus.
Hameme ara. amomum.
Hamam ara. crobeker est columbus.
Handebub arabice tela arance.

- H**andacocha ara. plures habet species. **Bya**. tria de ipsa facit capi. duo sub hoc nomine lotbos. z vnum de trifolio. cum duobus predictis concolorat **Sera**. auctoritate **Bya**. tertium de trifolio obmisit. **Aui**. vero totum in ea. de handacocha collegit quicquid **Bya**. i illis tribus ca. dicit ego querens a quadam saracena de aleffatis sciola i herbis quid esset andacocha ostendit mihi quadam speciem trifolij molliorem alijs z albidioribus folijs z minutioris haste. veritas tamen e q andacocha z trifolij idem sunt. herba tamen q vocatur planta leonis z herba flaura est spes trifolij z est illa o qua magis psequitur. **Bya**. i ca. de trifolio de qua dicit q byzodorem aspalti infra in tri. **A**. aliud ca. facit puum de trifolio z tarifolon scribitur. sed in arabico trifolij hatur. **Ste**. trifolium hēdacochum scripsit.
- H**andebelisamū vel hendebilissimuz in .ij. practice **Aliaba**. p nilobalsamo scribitur.
- H**andal ara. colloquida. **Ste**. banfalum scripsit.
- H**aneb ara. iuiube.
- H**ansel supra in as. il.
- H**anul ara. hircus.
- H**antū ara. serpens liber de doctrina ara. sed apud **Aui**. haictb.
- H**aud lignum aloes **Ste**. verobaudem scripsit
- H**arbar ara. iuniperus.
- H**arach ara. sudor.
- H**arbatum ara. apud **Aui**. z dī argastus z est planta que a **Bya**. vocatur sonchitis. quid sit ignoro in fra in lo.
- H**erbe apud **Auicē**. ē animal venenosum oua faciens venenosa.
- H**arcacharach in .ij. practice **Aliaba**. est piretrum s; harchachaba melius.
- H**ardelum **Stepha**. pro aniudem quod est silphij scripsit.
- H**armel ara. est qd apud **Bya**. vocatur moli v; ar mola in sine ca. de ruta cuius ipsa est species. est inquit alterum genus rute que nascitur in macedonia z in galatia asie quam molicieus appellat fructus est ex vna radice multas virgas habens lō giora nostra sed molliora z odorem grauez habētia z florem album z capita maiora quam nostra in tribus partibus diuisa huius semen obruffum z trigonum amarum. z hoc **Autūpno** tempore colligitur quam rutam multi armolam vocant. **Syri** vasasa. **Capadoci** moli dicunt. q; z similis moli est. nascitur locis humidis z cultis z cetera. vt **Aui**. z **Sera**. de armel auctoritate **Bya**. diu uamento qd facit visui. **Item** **Aui**. ca. de ruta siluestri ē inquit vehemētioris magnitudis q ar mel. **Item** idem in .v. ca. de scelite inquit venarum alefina z ē armel alba z ē. dicit ergo hec aut q; habet species aut cōpat rute agresti q ē nigri. or vt supra. **Ste**. muli. p molo. ē armelū. p armel
- H**arna ara. porceliones vermiculi q morantur sub vasis aquarijs z sunt pui lati qui tacti insectunt z fiunt vt pillola.
- H**arnoch ara. grus liber de doc. arabica.
- H**aron **Dli**. sed de ipsa supra in aron. quia **Bya**. sine. b. scribit.
- H**arfas ara. vel hartof quod melius est secundum iudeum species cardi. cunchar vero species ei⁹ verum in libro de doctrina arabica hartof ē ipse cardus.
- H**arcoman **Aui**. in .ij. cano. dicit q est grauius cui⁹ virtus est sicut virtus ordeis immo ipse medium est inter triticum z ordeum z ipsius sauib z plures sūt magis stiptice q ordeis. **Ste**. in syri. scripsit bartemū z dicit q in greco vocat subomō. in **Albau** exponit q est spelta
- H**aruch. **Ste**. p hauruch scripsit ē curcuma **Abē** mesue haruch.
- H**arefana supra in dipsacos.
- H**arua supra in guada z infra in porceliones.
- H**asce supra in hasee.
- H**arufet ara. mustella li. de doctrina arabica que et firan dicitur.
- H**asabelrai scripsit. **Ste**. p virga pastoris.
- H**aseb ara. neruus
- H**asech ara. si inuenit sed melius hasech est tribulus marinus vt patet p **Ste**. z **Aui**. z in seciō **Almansozis** post armel.
- H**asekti ara. est cameleonta vt apparet p **Auicē**. ca. de bedeguard. dicit enim est similis abaleketi albe. z **Bascozi**. dicit q similis est cameleonte albe.
- H**ascix aluzegi ara. herba vitri. nam hascix herba zuzegi vitrum z grece pdichianos z perdiculi z ē pitaria.
- H**astoz ara. auicule parue.
- H**assur ara. crocus ortulanus quo sicicum tingitur **Auicē**. vnum facit ca. de ipsius herba que alius dī. aliud de semine quod cartami vocat cartam arabice.
- H**asialraby. arabice virga pastoris hasabelrai **Ste**. scripsit.
- H**asel ara. mel **Ste**. aselum scripsit.
- H**asrem ara. agresta vna acerba sed **Ste**. helseferez scripsit.
- H**asser z bezertalam apud **Haliabatē** est vitis alba.
- H**assurum ē haurer de quo infra in hau.
- H**atalecel **Ste**. est inquit portulaca
- H**auden scripsit **Ste**. p ligno aloes.
- H**aukeb ara. aquilla.
- H**aurelech ara. gluecten sed **Stepha**. alac z alibi alacum scripsit.
- H**aulleich ara. rubus.
- H**auroch ara. curcuma. haruch alioq; inuenitur vt apud **Aben** **Hesue**
- H**ausel ara. squilla sed **Auicē**. imitando grecuz a. sctū dicit.
- H**aurum sed fm arabicum haur **Auicē**. de eo duo facit capitu. vnum de haurum cuius cōsonat ca.

Dya. de populo arbore. aliud de haurum roma-
num cui consonat ca. **Dya.** de agyros qd etiam
exponit **Dya.** qd est populus arbor. z **Aui.** dicit
qd est achirosa volens dicere agyros. sed in arabi-
co est achiros cuius gummi vt dicit **Aui.** ē karabe
due igitur videntur esse species huius arboris.
Una calide complexionis. **Alia** frigide sicut per
vtriusq; textum colligitur. qd apud **Dya.** ca. d.
agyros sit permixtus cum alio ca. cuius error vel
a translatoribus vel a scriptoribus processisse p-
hibetur per testimonium **Sera.** ex dictu **Dya.**
in vtroq; ca. **Aliud** pretere a ca. facit **Aui.** d. hac
eadem qd incipit **Nur** romana dī actufes sed i
arabico est acchyros zc. idem sicut d haurum ro-
mi. z hic error contingit ob similitudinem litte-
rarum huius nominis haur z ieuum qd est nur qz
non differunt nisi in punctis. **Idem** error fuit et
ab eadē causa in ca. de karabe vbi dī qd est gummi
arboris dicte nur romana. z dicit dicere eē haur
Idem est error in synonymis **Ste.** agyros inquit
est geum romi. i. nur gallica vel romana vbi erat
ieum debuit esse haur z infra in karabe.
Hausfigi ara. vel haufegi rānus vt pater per concor-
diam **Auicē.** **Dya.** z **Sera.** exponitur tamen
apud **Auicē.** qd est rubus in aliquibus exempla-
rijs falso. nam rubus vocatur hauleich vt supra
z ipse immediate superi fecerat ca. de rubo. **Ste.**
aufegum scripsit.
Hayer **Aui.** ca. facit qd scribitur haufarum. sed in
arabico est hayer est lacticinium quoddam sup
qd inuenitur zucorum de quo zucaro **Aui.** facit
speciale ca. post ca. zucari immediate. z in **Sera.** in-
uenies in ca. de zucaro. **Capitulum** autem illud
qd in aufurum eodem modo scribitur in arabico
sicut planta dicta. s. aurer. z in illo ca. videtur lo-
qui de eadem planta z cum hoc de arbore quam
Dya. vocat taruz sub cuius vmbra dicit dormi-
entes periclitari. apparet igitur ibi confusi illozū
duorum capitulorum alioquin esse mirandum.
qd dicit. s. qd est species illius aurer sub cui vmb-
ra moriuntur sedentes sicut dixit **Dya.** de taro
qualiter esse possunt vnius speciei. naz aurer est
lacticinium z tarus arbor magna vmbrosa zc.
Haze inquit **Auicē.** est zuffere z addinarinar ipse
tria de eo facit ca. iuxta eius tria nomina. naz sub
līa ha de haze. sub līa del d. dinar. sub līa zain de
zuffare vbi plus de ipsa loquitur dicens qd est filio-
rute nec scio ipam.
Hazezalsachir ara. est epatica que sup lapides ma-
didos oritur apud **Dya.** licena vocatur de qua
infra in lī.
Hayer ara. serpens fm **Aui.**
Haeagi ara. culer.
Hectropion **Sermo.** hectropion inquit refractione
atq; euerfio palpebre inferioris ad exteriora que
fit aut senectutis debilitate aut palyi aut anguli
maioris rupto iterius augmēto cōstituto aut im-
portuna ptiū scitura aut exteri cicatrice pstituta

Hedicozion **Theo.** **Plin.** de simplici medicina.
hedicozion qd appellat pellecin^o huius fructus
semen colorem quidem ruffum habet ex vtraq;
pre acutum est que admodum bipennis quas greci
pellicas vocant amarum quoq; z sicut cum zc.
Aui. adrumilon est medicina que nominatur bi-
pennis hz duas acies sicut bipennis zc. in arabico
vero androsaron scribitur liber antiquus hedisa-
aron qd vocatur elicinus. **Ste.** vero in synonymis
ydufarum est adesum agreste.
Hedismata z stigmata greci vngueta odorifera vo-
cant. **Plinius.**
Hedrimon in. vij. **Jo.** **Sera.** ca. i. est iuleb
Heifstidos ara. ypoqstidos post grecum.
Heil z heilbace idem z est cardamomum maius vel
cardamomi spēs vt p3 per **Serapi.** ca. de carda-
momo.
Heiabelem ara. sempuua **Stepha.** bebelealez scri-
psit.
Heyregi in pratica **Aliaba.** inuenitur expositus qd
est turbit.
Helba scripsit **Ste.** alibi pro bulb quod est fenugre-
cum.
Helbeli in secūdo practice **Aliaba.** ca. de succis ex-
pōitur qd est sex vini albi. bebeli inuenio ca. f.
de febre continua si infirm^o est inquit debilis vel
assuetus in sanitate multo cibo vel bis in die ci-
bari bebeli aquam bis in die dabis zc. quid sit
confidera.
Helbel nili **Aliabas** capitu. de ydropisi granuz nil
sed albelul debet scribi vel dici.
Helcima **Pli.** sic vocat. g. scoziam argenti supra i
helcimatos.
Helenium non est helerinus qd est enula **Plini.**
helenium e lacrimis **Helene** dī natum z ideo in
helena insula laudatissimum est autē fructex hu-
mi se spgens dodrantalibus ramulis folio simili
serpillo zc.
Helsa dixit **Ste.** qd ara. vocatur id qd. g. agyraton
supra in agyratos.
Helkalimbat. i. terbentina.
Helicem **Pli.** sic vocat in asia speciem salicis bre-
uiozis stature.
Helisoides vocant greci tunicas quibus vestiuntur
nerui testiculorum z vene z arterie que cum eis
descendunt z est alba neruosa sine sanguine sup
eam valentioz tunica. alia est que in interiori ve-
hementer vna parte inheret triadrioz vocant.
z cetera **Corne.**
Helilegum **Ste.** aliquando mirobalanum vocauit
eliligi mirobalani
Heliochuso **Pli.** hz flozem aureo silem foliuz te-
nue cauliculum quoq; gracilem sed durum.
Helisine **Pli.** rara visu ē nec in oibus terris est ra-
dice foliosa ex qua media veluti malum exuberat
cōtētum sua fronde hui^o vertex sumus lacrimā
continet iocūdi saporis vel achanticem masucez
appellatam.

- Helix** **Bya**. **Di.** etiam vocatur tertia spes edere supra in ciscos.
- Helix** **Di.** alij perdicium vocant eo qd perdicis libenter eam comedunt. alij fideritem. nō nulli pthemium vocauerunt. folia hz mixta similitudinis plantagini z marubio cauliculos dēfos leuiter rubentes scia in capitibus lapaceis adberentia veslibus vnde z elixnam dictam volunt. sed nos qualis vera esset elixine diximus p̄iore libro. herba autem inficit lanas zc. deinde addit pdicion siue p̄tmon. nam fideritis alia est a n̄is herba yrceolaris vocata zc. describens pitariāz ostendens qd supradicta non recte vocatur elixine z ostendens qd pitaria non est fiderite vel fideritis quāuis a quibusdā sic vocetur. alij vero vocatur pitaria vt supra in al.
- Helos** vicus oculi vt infra in vicus.
- Helituz** **Ste.** pro aliis qd est asa scripsit alibi helitice scripsit.
- Hemama** **Ste.** p amomo scripsit.
- Hemaze** acteregi apud **Aliaba.** videtur sonare acetositas citri.
- Hemero** ales aut catalepton vel bulbos ethaticus **Bya.** folia hz bastamqz similem lilio in initio cū se ceperit ap̄re flores h̄ij ostendit tres vel quatuor. sed postq̄ floruerit viridem facit colorem bonum z odoratum. radix eius in imagine ē simili bulbo sed paulo minor. **Plini.** hemerogales pallidum est z viride z molle folium habet radicē odoratam z bulbosā zc. **Ste.** ymerocales ē species susani p̄ susen qd est liliū.
- Hene** infra in tinapi.
- Henis** z banis ara. ciccr.
- Hendachochū** p andacocha scripsit **Ste.**
- Hensimon.** g. apud **Cas.** se. exponitur parigo. s̄ in li. de voc. gre. knesmon habetur.
- Henichidis** **Di.** est serpens masculus albus.
- Henier** pūger qd est vrtica scripsit **Ste.**
- Heta** ara. frumētum qd z bor of.
- Heraclea** vel eracia siue planta aliqua siue gēna siue vrbs siue passio ab **Hercule** nomen accep̄erunt eracleam. nāqz antiqui epilenfiāz vocabāt eo qd **Hercule** sepe ab ea isestatu fuisse tradidit.
- Heraclea** hoc nomen multis plantis attributū fuit vt supra in cr. que nomina quāuis sine aspiratio ne inueniātur. melius tñ cum ipsa scribātur.
- Heraction** **Di.** ab **Hercule** inuentus dicitur caule digitoruz quattuor altitudine flore purpureo folijs coriandri. iuxta lacus z ampes inuenitur zc. Item alibi heraction tria generababet nigri latioribus folijs glutinosum. alteruz exilioribz mollioribus in succo non dissimile qd alij p̄ passion vocauerunt. tertium hoc est medium est minus qd cetera efficac. optimum creticum. nam z iocundum olet proximum smirneum deinde eracleotum ad portū vtilius qd optimum vocant zc.
- Herba iudaica** exponit. **A.** qd est herbū in secundo.
- Herba fulonum** supra in boit.
- Herba ficaria** infra in millemorbia.
- Herba micaria** in spondilion.
- Herba catholica** vocat a quibusdā laureola.
- Herba sancti Jo.** ipicon p̄forata idem.
- Herbaturum** **fm.** **Ser.** est peucedanum apud **A.** vero vocatur bugenis vt supra. s̄ in arabico bugenis. y. f. vocali p̄fertur. **Constan.** vero herbaturum inquit est artanita sed de ipsa supra in ar.
- Herba vitri** vt in. ij. **Aui.** est pitaria vitriola. apud **Bya.** alijnem z pdicion. sed greca barbaria vocabat pdiculi interdum pditiados **Di.** herbas yrceolarem vocat supra de ipsa in al.
- Herba venti** ingreditur in vnguento martiaton magna qdam scatūcellum vocant.
- Herba paralisis** in eodem vnguento.
- Herba sancte Marie** ibidem.
- Herba tetrabit** ibidem.
- Herba muscata** ibidem.
- Herba sancti Pau.** in antidotario vniuersali quodam vnguento ad plagas.
- Herba capillaris** adiantum pollicicum capillus venis idem vt supra.
- Herba scelerata** supra in botrachium.
- Herba cancri** supra in crispula.
- Herba rabiosa** supra in elictropia.
- Herba mularum** infra in ratba.
- Herba scripta** infra in scolopendria.
- Herba venetia** achorus **fm** **Bya.**
- Herba flaura** planta leonis trifolium manus andacoeche species.
- Herbilia** legumen.
- Herbū orobum** idem. **Bya.** nascitur vt leonicula. scribitur ēt cuius aliud est palidum aliud subrossūz z aliud album zc.
- Hercarion** in. ij. practice **Aliabatis** pro p̄pericon inueni.
- Hensa** apud **Aliabatem** ca. de scropulis pro oriza greco qd est rizi.
- Hersum rasadum** **Stepha.** pro hof quod est nasturium.
- Hermodima** **Alex.** ca. de diurna epilenfiā est antidotum dictum ascendens aut tyriaca ab **Hermete** in antidotario vniuersali scripta.
- Hermodactilus** ē dictu. g. hermetis digitus **Br.** sub hoc nomine coltico vs̄ de hermodactilio tractare. nam hoc apparet per **Sera.** capi. de hermodactilo z per **Bya.** capitu. de coltico de quo supra in col.
- Hermelum** **Ste.** p hermel scripsit.
- Hernia** quando per rupturam siphac in oscum descendunt intestina.
- Herpestiomenus** vicus serpendo māducans circum se. nam herpere idē si serpere. estij grece vorat comedit.
- Herpetas** antiqui serpiginem dicebant **Cassius** felix araneas inquit quas greca serpendo herpetata dicunt. nos autem similiter serpiginem a serpendo z cetera. z infra. est z aliud genus herpestis

quas greci centrias vocant. si quidem in superfici-
cie cutis pustulas minutas milio similes ostendit
quas latini vulgo tineas verias vocant zc.

Herpillum. g. serpillum illud grece hoc latinum. fz
Hya. quidam susymbriū herpillum vocabāt sal-
so puta etc.

Hessa. Ste. p. haaxe scripsit z est thius.

Heseca idem pro basech q' est tribulus scripsit.

Heserem idem p. asrem que est agresta succus vne
acerbe scripsit.

Heserudarum et caulamalum exponitur in regali
dispositione q' est galanga et casurudar dicit vt
supra in ca.

Heterocatura. Ste. est psi ium puto corruptū. nam
basara catuma vocatur.

Hetigonon. Plin. herba ab alijs scorpion vocatur
propt' similitudinem radice cuius tactu moriū-
tur scorpiones.

Heueri farina apud Aliabatem videtur ordeī ca. 6
sebie ethica.

Hezaz et bezaze in medicinis oculorum apd Alia.
et in secūdo de simplicib' medicinis eiusdem be-
zaza et hessa et inuenitur pro hadhabab quod li-
tium est.

Hezribaxē ara. vitis alba v' spēs eius vt Aui. pro
prio ca. vbi dicit q' de ipsa loquitur in fefire que
est vitis alba.

Hiberida. Plin. inuenit nuper seruilus quā Be-
mocrates primus medentium appellauit hiberi-
dam q' q' ficto nomine inuentioni eius assigna-
to carmine. nascitur maxime circa vetera monu-
mēta parietiaqz et inculta itinerum. floret sem-
per folio nausturtij caule cubitali semine tā par-
uo vt vix aspicī possit radice odor nausturcij vsus
eius estate efficacior et recenti tantum etc. que
de scitaragi dicunt arabes in sciatica Dau. et
yberidam sine aspiratione quorundam relata ad
sciaticam laudat de qua infra in ib. **H**ec videtur
quam nausturrium agreste nominamus. verum
Dau. asserit se magis agnoscere aliaz huic egri-
tudini conuenientem quam describit in formam
scitaragi vt infra in yberidos vtriqz tñ inesse v'f
hec operatio.

Hibiscus altea.

Hiera liber de simplici medicina antiquitus ber-
bena.

Hierob. **H**ya. virga est porrecta virgultis vltra cu-
bitum geniculosis cum folijs per intervalla distā-
tibus tanquam quercus incisis z' subalbidis et
cetera.

Hilbane supra in cardamomo

Hidros. Cor. celsus est species saniei tenuis subal-
bidi coloris ex malo vlcere exiens marie vbi ner-
uo leso inflatio secuta est mellitia vero grossior z'
glutinosa subalbida melliqz albo subfimis fertur
ex malis vlceribus vbi nerui circa articulos z' iter
hec loca marie ex genibus. eleodes vero tenue

subalbidum colore z' pinguedine oleo albo non
dissimile apparet in magnis vlceribus senescen-
tibus zc.

Hymene infra in menoos.

Hyonchos. Plin. est duorum generū caule vtroqz
albus z' niger lactuce similes ambo nisi eēt spli-
nosi caule cubitali anguloso intus cauo sed q' fra-
ctus copioso lacte manat zc.

Hyosoris. Plin. intubo est similis sed minor atque
tactu asperior zc.

Hipateram dissenteriam dicūt greci epaticam vt
Dau. ca. de dissenteria

Hiphear apud Plinius est species visci amari sa-
poris.

Hipecon. **H**ya. nascit in tritico z' locis cultis folia
habet rute hsa astam hz minorem zc.

Hipegon. Plin. in segetib' nascit folijs rute zc.

Hiperichriston collirium aptum ad vngendū Laf-
sius felix.

Hipericon. Plin. scribit sed de eo infra in. y.

Hypocistis orobotron a quibusdam dictū malo gra-
nato imaturo similis nascitur vt dixim' sub cisto
vnde nomē. duo genera eius cādida z' ruffa vsus
in succo spissat siccatur z' ruffa magis zc. Plin. z' in
fra in ypo.

Hypogeum. g. subterraneū occultum vt spelunca
ab ypo qd est sub z' ge terra grece in antidotario
vniuersali in confectione dicta grifudemon.

Hypoglossa. Plin. folia hz similia in figura folijs
miri siluestris concava spinosa z' bis ceu lingual
folio puo excurrente de folijs zc.

Hypopeton. Plin. nascitur in spinis quibus fiunt
enee fullōie sine cauliculo sine flore capitellif tñ
inanibus z' folijs puis multis herbacci coloris ra-
diculas hīs albas z' molles.

Hyporis. g. aut anabasis. **H**ya. nascitur locis hūi-
dis z' in monumentis altas habet ruffas z' aspas
z' nodosas que aste quicquid vicinum habent illi
gant in quibus folia sūt acuta z' tenera z' iunco si-
milia z' spissa z' sursum ascendunt. hec etiam ali-
quotiens de pariete dependet comis plena ha-
būdantibus z' nigris sicut cauda equi que sunt li-
gnose z' dure zc. est cauda equina apud nos duas
habz species. vna maior z' asperior qua tomito-
res scifos polliunt z' alia tomatilia aliquādo ypu-
ris reperitur. hypuris alia **H**ya. comas minor est
hz z' albas z' molles zc.

Hipofellinum grece fm Plin. smirnon vocatur
infra in ypo.

Hypostumata grece suffusiones sanguinis ex ante-
cedenti percussione facte vt Cassius' felix. pro-
prio capitulo Demostenes vero taraxis vocat
arabes tarfati.

Hycolus fm. Plin. vocat herba sifis nardo gallico
z' ipsum cum ea adulteratur z' cum ipso nascitur
z' cetera.

Hyrdon arabice fm Alhauī dī stellio vel ei' spēs.

- H**ylatis de rubea tinctorum fm Theo. Priscia. libro de simplici medicina.
- H**ysophiron vocant aliqui phaselion quoniam foliis qd aniso simile est in phascoli pampinos torquetur capitella sut in summo capite tenuia plena seminis melanti z cetera. Plinius melantium est nigella.
- H**ysoperide fasilinū semen virtutem habz mixtae est. n. amax z auilere zc. Theo. Pri. libro de simplici medicina.
- H**itridatos albe semen Pau. ad acetationez cibi in sto ignoro quid sit. z scias qd Auic. in hoc loco Pau. imitatus precedentes z sequetes medici nas scripsit hanc vero preterijt vt puto ignoras quid esset.
- H**yu grece viola vt Cas. se. in collirio vocato dya. leuco hyu. i. de viola alba. sed liber d doctria greca ion habet.
- H**olbe arabice senegrecum z si dices hulbe non peccas.
- H**olcus Pl. in saxis nascit ficis aristas hz in cacumine tenues culmo quale ordeū restibile. hac quidam aristidam vocant.
- H**olisatrum qd ypselimon vocat Plini. z infra quartum genus ex eodem faciunt horeoselinum de his in suis locis.
- H**olosidera spatula idest ferrea Theo. Priscia. capi. de bernia.
- H**olostheon Pl. siue dritia est herba ex aduerso appellata a grecis sicut fel dulce tenuis vsque in capillamenti speciem logitudine quattuor digitorum ceu gramē folijs angustis astringens gustu nascit in callibus terrenis zc.
- H**olus fatuū supra in bachleanica
- H**olus iamenum blitus.
- H**olus benedictum est portulaca. Joan. Sera. in pluribus locis.
- H**orchis Pl. siue seraphis porzi caule palmeo flore gemina radice testiculis simili. quidaz folio scilicet esse dicunt leniori ac minori caule spinoso. z infra statim describit satirion quasi aliam herbam ab hac.
- H**ors arabice nasturtium scito qm. v. practice Jo. Sera. de prohibendo aborsu circa finem e quaedam cofectio que incipit. x. cere dragmas. x. zc. z vbi habetur nasturtij in regali dispositoe Alia. eodem capi. z eadem confectione habetur teste figuli. z hic error: contingit a translate propter similitudinem scripture. nasturtij enim sic scribitur testa vero sic z vocatur hazef. non enim differunt nisi in punctis. tu vero iudica qd est conuenientius. Ste. orzum scripsit.
- H**ortofellinum Plini. quartum genus apij faciunt ortofellinum alio fructice recto semine cumino simile z cetera.
- H**ucha scripsit Ste. p. surfure.
- H**uegi in pratica Aben. Mesue capi. d. spalmo. e.
- scorus sed oegi melius.
- H**uleich ara. rubus.
- H**umach arabice acetosa lapatium. Ste. humasum scripsit.
- H**undebe ara. endiuia latine ituba. g. Ste. cicorio vndebe intuba.
- H**ulbe supra in fenugreco
- H**unefum scripsit Stepha. pro cinere que benis vocatur sed forte henosum habebatur et corruptum fuit z cetera.
- I** habet greci duo vel tria fz modernos. nam. i. quam ita vocat sonare faciūt. i. ariqui vo scdm qd Prisc. testat. e. longū sonare faciebant propterea ipsam eta vocant et translatores latini in. e. latinum semper mutabant. per hanc scribitur ilios qd est sol eliotropia z similia. aliud. i. vocatur iota cui semper superscribuntur duo puncta sic quando in diphthongo non cadit. aliud vocatur. y. psilo qd est dictu. i. tenue qd vocetenui profertur cui etiaz duo puncta superscribuntur sic nos. y. grecum vocamus habet tres diphthongos que semper. i. sonant. vna componitur ab. e. z iota cuius hec est figura. alia ab. o. z iota tertia componitur ab. y. psilo z iota cuius hec est figura. hoc sciendum est qd nūq. y. pro consonante apud grecos accipitur nec et apud arabes. nam arabes vnum. i. solum habet quauis vt supra dictum est aliter interdū sonat. i. z. e. z. o. additis notis.
- I**abade ara. polium Ste. iabada dicit.
- I**aboa ara. mandragora sed apd Aui. aliqui iabrot inuenitur non recte.
- I**acintus Dya. herba est que florem purpureum habet z radicem similem bulbo. In vero Dya. iacntus. i. margabare folia hz bulbo similia astaz duorum palmorum z tenue digiti minoris habes grossitudinem comam viridem habens z gibbosam florem hz purpureum radicem bulbo similem zc. est et gema qdam sic dicta.
- I**acor ara. lapis iacintus.
- I**amblicu. Pau. cap. de idropisi z iamblicu iquit obsonijs admisceant zc.
- I**amen prouincia vnde quandoq. reperit iameni vel aliamen ab ea.
- I**amia grece curatio medicamentū z iasie therapia idem.
- I**amus ara. bubalus
- I**atemon exposuit Ste. qd est bebunegum. p. bebunigi qd est camomilla.
- I**antum vel ientū ut in. iij. Gal. de simplici medicina vbi numerat quedam que non hz gustare est psia vt apparet p. Sera. ca. de taphia z infra vocant ipsum gingizerd.
- I**aricrd Jo. Sera. in. vij. suffuf. ad impinguanđū